

POSUDEK OPONENTA HABILITAČNÍ PRÁCE

Práce: Metafyzika bytí Tomáše Akvinského a její zdroje

Autor: Václav Němec

Univerzita: Univerzita Karlova, Filosofická fakulta

1. Formální a obsahová stránka práce

Předložená práce se zaměřuje na problematiku metafyziky u Tomáše Akvinského. Člení se na 5 základních kapitol, které se zabývají (1) samotným pojmem metafyziky, (2) problematikou základního metafyzického pojmu, kterým je jsooucnost, (3) transcendentálními vlastnostmi jsooucnosti, (4) esencí a (5) bytím. Toto rozčlenění je tematické, tj. není vedeno především historickými ohledy nebo sledem jednotlivých spisů, kde se Tomáš metafyzice věnuje. Dané uspořádání práce pokládám za rozumné a přehledné.

Práce má bezmála 250 stran čistého textu, je zpracována pečlivě a po formální stránce naprosto vyhovujícím způsobem. Úroveň jazyka a čtivost práce jsou také na velmi dobré úrovni. V citované literatuře najdeme všechny stěžejní Tomášovy spisy i díla, z nichž tento autor vychází. Sekundární literatura rozsahem odpovídá standardům obvyklým u habilitačních prací, a pokud mohu soudit, obsahuje skutečně relevantní autory posledních několika desetiletí, kteří významnějším způsobem přispěli k odborným diskusím týkajícím se tématu metafyziky u Tomáše ať už z hlediska celku, tak v oblasti jednotlivých diskutovaných témat. Autor pracuje

s literaturou různých jazykových oblastí způsobem, který odpovídá standardům solidní odborné práce.

2. Originalita a badatelský přínos

Autor si uvědomuje, že téma metafyziky u Tomáše bylo a je předmětem celé řady odborných textů. Přesto se rozhodl k dalšímu rozpracování mnohokrát probíraného tématu. Důvodem je jednoduše to, že si to samotná věc žádá, a že dosavadní studie jsou buď pouze částečným uchopením některých jednotlivých problémů, nebo celkovou syntézou, která ale v něčem důležitém selhává nebo se jí něčeho důležitého nedostává. Úkol je to zajisté velký a ambiciózní. Na jedné straně je snazší přistoupit k mnohokrát zpracovanému tématu, protože existuje nepřeberné množství sekundární literatury, z níž lze vycházet, na straně druhé je to velmi obtížné, protože napsat v této situaci dobrou práci znamená uchopit obrovskou šíři otázek originálním, ale nikoli lacině inovativním způsobem.

Mám za to, že Václav Němec v této věci obstál. Za velice cenné pokládám jeho zohlednění novoplatonských a avicennovských podnětů v Tomášově rozvinutí aristotelského základu metafyziky a v tomto světle pak rozpracování klíčových otázek tomášovské a tomistické metafyziky jako jsou chápání bytí, distinkce esence a bytí, chápání Boha jako čirého aktu bytí, význam participace v metafyzice apod.

Práce je skutečně celistvým dílem, které pečlivě analyzuje principy a východiska Tomášovy metafyziky a jejich místo v již zmíněných klíčových bodech metafyzického zkoumání. Nesoustřeďuje se primárně na jeden Tomášův spis, ale usiluje o zohlednění myšlenek z různých Tomášových děl, ať už z ryze filosofických jako jsou výklady Aristotela, nebo z prací teologických (autor správně vychází z toho, že jakkoli je Tomáš výborným filosofem, jeho myšlenková perspektiva je v první řadě teologická.

Dobře rozlišuje inspirační zdroje a vlastní koncepce i myšlenkovou syntézu Tomáše Akvinského bez větší snahy Tomáše násilně naroubovat na nějakou moderní myšlenkovou strukturu nebo ho vměstnat do těsných mezí vlastního přesvědčení o tom, co by si měl Tomáš podle autorova soudu ve skutečnosti myslet. Jde tedy o precizní výklad, který poctivě interpretuje jednotlivé spisy sledovaného autora a následně vytváří komplexní syntézu, která tyto podněty integruje do celkové stavby.

Jako podnět pro představení práce na vědecké radě v rámci habilitačního řízení bych doporučil více uvést Tomášovu metafyziku nejen do kontextu její geneze (inspirační zdroje apod.), ale i do kontextu synchronního, kde se některé významné metafyzické problémy konfrontují s autory Tomášovy doby.

3. Celkové hodnocení

Práce Václava Němce je bezpochyby obsahově i formálně precizně vypracovaným dílem, které jednoznačně splňuje požadavky kladené na habilitační práci. Autor dokázal uchopit poměrně často probírané a zpracovávané téma způsobem, který je nejen originální, ale i přínosný pro další bádání. Bez nadsázky lze říci, že se budoucí práce zaměřené na metafyziku Tomáše Akvinského budou muset s tímto Němcovým příspěvkem do tomášovského bádání tak či onak vyrovnat, ale rozhodně ho nebudou moci ignorovat.

Jak je z mého posudku zřejmé, práci hodnotím opravdu velmi vysoko a nemám k ní žádné větší připomínky. Jsem velmi rád, že jsem se s jejím titulem setkal v edičním plánu nakladatelství OIKOYMENH, protože jsem přesvědčen, že patří nejen před vědeckou radu Filosofické fakulty jako základ habilitačního řízení, ale v knižní podobě i do knihovny odborníků v oblasti metafyziky nebo středověké filosofie či teologie.

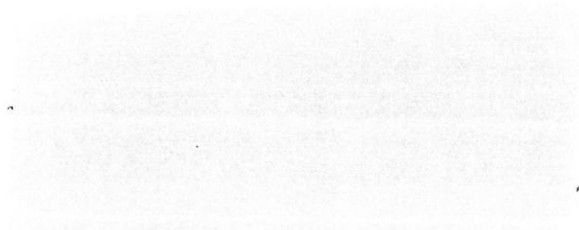
Teologická
fakulta
Faculty
of Theology

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

doc. Tomáš Machula, Ph.D., Th.D

Habilitační práci Václava Němce *Metafyzika bytí Tomáše Akvinského a její zdroje* proto velmi rád doporučuji k dalšímu řízení.

V Českých Budějovicích, 31. 5. 2018

doc. Tomáš Machula, Ph.D., Th.D.

katedra filosofie a religionistiky

Teologická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích